

Wonderbare spijziging

Periodethema: de rondwandeling
Matthéüs 14: 13-21

UITLEG VAN DE TEKST

Deze geschiedenis komt in alle vier de evangeliën voor. Dat is bijzonder. Onder de leiding van de Heilige Geest hebben Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes deze geschiedenis doorgegeven. Ze doen dat ieder vanuit een eigen invalshoek. We volgen in deze exegese voornamelijk de evangelist Mattheüs. In het voorgaande gedeelte werd verteld dat Johannes de Doper door Herodes werd onthoofd. Als de Heere Jezus dat hoort, vertrekt Hij per schip (vers 13). Het schip zal het meer van Galilea oversteken. Met Zijn discipelen zoekt Hij de stilte op. De mensen blijken Jezus en Zijn discipelen die rust niet te gunnen. Een grote menigte volgt hen over land. De mensen hebben Zijn grote daden gezien en komen achter Hem aan. De tijd waarin Jezus dit bericht hoorde, viel samen met het einde van de zendingsreis van de twaalf door Israël. Jezus trok nu naar het gebied ten oosten van het meer van Galilea. Toen Johannes gevangengenomen was, begon Jezus Zijn openbare werkzaamheid in Galilea. Toen Johannes gedood werd, begon Hij Zich terug te trekken uit de openbaarheid. In de tweede plaats betekende het zich terugtrekken een zich verwijderen van Kapernaüm en Galilea (Matth. 14: 13; 15: 21; 16: 21), dat het begin was van Zijn reis naar Jeruzalem. Met de dood van Johannes begon ook voor Jezus het gordijn te vallen. Vol ontferming ziet de Heere Jezus de reeds wachtende schare als Hij met Zijn discipelen aan land gaat. Hier zien we het hart van de Heere Jezus van liefde branden voor zondaren. Nu zoekt Hij de rust niet op, maar geneest de zieken die Hem worden gebracht. Hij cijfert Zich helemaal weg voor zondaren. Vol liefde verkondigt Hij in woord en daad Zijn boodschap. De mensen vergeten de tijd.

Het zijn de discipelen die de Heere Jezus er op wijzen dat het avond wordt. Het is tijd om te gaan eten. De discipelen raden de Heere Jezus aan om de schare weg te sturen, zodat de mensen eten kunnen kopen in de omliggende plaatsen. De Heere Jezus gaat niet op dit voorstel in. Integendeel, Hij zegt dat het niet nodig is dat ze weggaan. Hij geeft Zijn discipelen de opdracht de mensen te voorzien van eten. We worden herinnerd aan de woorden van Elisa, die op dezelfde wijze deze onmogelijke zaak van zijn dienaar vroeg (2 Kon. 4: 42-44). Jezus zou het wonder doen en de discipelen mochten meehelpen het uit te voeren. Zij zouden geven wat ze van Jezus ontvingen. Men wist niet hoeveel men had, voordat men begon te geven. De discipelen begrijpen dit niet. Dit is een onmogelijke opdracht. Het enige eten waarvan ze weten dat het aanwezig is, bestaat uit vijf broden en twee vissen (vers 17). Wat is dat gerelateerd aan zo'n grote schare? Vanuit de discipelen en hun berekeningen gaat het niets worden. Dan spreekt de Heere Jezus. De broden en de vissen moeten bij Hem worden gebracht. Daarna laat Hij de mensen op het gras zitten. Er komt nu orde in de situatie. De schare wordt 'overzichtelijk'. Er wordt zelfs een getal genoemd. Het gaat om vijfduizend mannen, zonder de vrouwen en de kinderen. Dan richt de Heere Jezus Zijn blik naar de hemel en zegent het eten (vers 19). De Heere Jezus laat op deze wijze onze afhankelijkheid zien. De Gever van al ons voedsel woont in de hemel. Dan breekt Hij de broden en de twee vissen in duizenden stukjes. Wat de Heere Jezus doet, roept het beeld op van een Joodse vader die aan het begin van de maaltijd dankt en een zegen vraagt over de maaltijd.

Het gebed dat men gewoonlijk vóór de maaltijd uitsprak was als volgt: 'geprezen bent U, Heere, onze God, Koning der wereld, die het brood uit de aarde laat voortkomen.' Na de maaltijd placht men een langer gebed uit te spreken. Alleen het opzien naar de hemel was bij de Joden ongewoon. Jezus heeft dit slechts enkele keren gedaan, maar telkens met een heel bijzondere uitwerking (Mark. 7: 34; Joh. 11: 41). Het woordgebruik doet niet alleen denken aan een Joodse maaltijd, maar ook aan de instelling van het avondmaal. Jezus deelt daarna als een vader het brood. De discipelen moeten dat wat Hij deelt doorgeven aan de mensen (een heerlijk beeld van wat dienaren en ook leidinggevers van de zondagsschool in onze dagen ook mogen doen). Iedereen krijgt zoveel hij nodig heeft. Er wordt gedeeld tot iedereen verzadigd is (vers 20). Letterlijk staat er 'tot iedereen helemaal gevuld was'. Ook dat is een werkelijkheid in het Koninkrijk van God. De Heere geeft nooit te weinig. Daarnaast wijst het op het Brood des Levens wat voor eeuwig verzadigd. Prachtige beelden komen hier samen. De discipelen krijgen de opdracht dat wat overgebleven is te verzamelen. Er mag niets verloren gaan. Gelukkig zijn er nog heel wat gezinnen waar niet zomaar voedsel wordt weggegooid. Laten we dit voorbeeld (zoveel als het kan) navolgen en dat ook aan de kinderen voorhouden. De discipelen geven gehoor aan deze opdracht. Ze verzamelen wat over is van de broden in twaalf korven. Een 'kofinos' is een mand die megedragen kon worden waarin een Jood brood meenam op bijvoorbeeld tijdens een reis op de sabbat geen brood te hoeven kopen. Voor Romeinse soldaten was het de 'dagvoorraad' die werd meegenomen in een dergelijke mand. Naast de schare kunnen ook de discipelen weer een dag verder. De Heere voedt niet alleen de schare, maar ook Zijn discipelen (dienaren). Dat hebben ze (we) nodig! Dit wonder is ene bijzonder teken. Het 'tekent' uit dat de Heere Jezus groot en machtig is. Hij is de Messias.

TER OVERWEGING

De schare ziet de tekenen. Het is goed om met de kinderen te spreken over dit 'zien'. Allereerst omdat dit betekent dat het om feiten gaat. De schare volgt Hem niet omdat ze dingen over Hem hebben horen zeggen. Nee, ze hebben het gezien. Door dit Bijbelverhaal mogen wij meekijken. Daarnaast zien we hier dat 'zien' niet altijd tot de juiste conclusie brengt. Veel kinderen zouden wel iets van de Heere Jezus of van God willen zien. 'Als ik dat eens zag, dan zou ik zeker geloven.' Zo'n opmerking kun je zomaar horen. Hier is er een schare die veel ziet. Het brengt ze niet tot het juiste inzicht. Het brengt ze ook niet tot trouw. Straks zijn er velen die niet meer met Hem willen wandelen. 'Zien' lijkt beslissend maar is het niet.

Het gaat om geloof gewerkt door de Heilige Geest. Het is goed vanuit de geschiedenis van de vermenigvuldiging van de broden een lijn te leggen naar Christus Zelf als het Brood des Levens. Hij is het ware Brood dat uit de hemel nederdaalt. Wie van dit Brood eet, zal eeuwig leven. Ook het brood van het Heilig Avondmaal mag in deze lijn gezien worden. Het tekent uit Wie Hij is. De discipelen en ook wij moeten leren om vanuit Hem te rekenen. Vaak zien we alleen wat voor ogen is. Wie kijkt er naar Hem? Wie rekent echt met de macht van de Heere? Zit er op dit gebied niet veel ongelof in ons hart? Waar de Heere Jezus deelt, houdt Hij niet op voor iedereen genoeg heeft. De vraag is niet of Hij wil delen. De vraag is of wij willen ontvangen. Hij wil graag Zijn genade kwijt. Laat het ons gebed zijn dat wij aan Zijn voeten gaan zitten en onze handen ophouden om wat Hij geeft (via Zijn dienaren) te ontvangen. We zullen verzadigd worden. Het is bemoedigend dat Hij daarvoor Zijn discipelen gebruikt. Zijn leerlingen schoten vaak tekort in geloof en begrip van wat Hij bedoelde. Toch worden ze gebruikt. Het troost mij. Lang niet altijd zie ik wat de Heere voorheeft. Wat schiet ik vaak tekort in vertrouwen. Toch mag ik geloven dat Hij mij en u gebruikt om uit te delen aan anderen. Hij voedt Zijn dienaren. De discipelen zouden zichzelf misschien vergeten. Het is een valkuil voor velen in Zijn dienst dat ze niet genoeg aan zichzelf denken en zo zelf geestelijk voedsel tekort komen. Hij denkt wel aan Zijn dienaren. Ze krijgen een gevulde korf. Hij zorgt voor hen.

GELOOFSLEER

De Heere Jezus bidt en dankt voor het eten. Hij leert ons dit ook te doen (vraag en antw. 125 van de Heidelbergse Catechismus):

'Welke is de vierde bede?'

'Geef ons heden ons dagelijks brood. Dat is: wil ons met alle nooddrift van (= alles wat nodig is voor) het lichaam verzorgen, opdat wij daardoor erkennen dat Gij de enige Oorsprong alle goed bent en dat noch onze zorg en arbeid (= werk), noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen (= helpen) en dat wij derhalve (= daarom) ons vertrouwen van alle schepselen aftrekken (= afhaken) en op U alleen stellen (= zetten).'

Opmerkelijk is dat na het aanreiken van het brood en de vissen, er gezwegen wordt over de vissen. We kunnen hieruit opmaken dat dit broodwonder een beeld is van de maaltijd van de Heere (Matth. 26: 29). De broodvermenigvuldiging alsook het Heilig Avondmaal zijn een voorafschaduw van de eschatologische feestmaaltijd in het Koninkrijk. Het brengt niet alleen een geestelijke zegen, maar ook een materiële (zie ook art. 35 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis):

'Van het Heilig Avondmaal van onzen Heere Jezus Christus

Wij geloven en belijden dat onze Zaligmaker Jezus Christus het sacrament van het Heilig Avondmaal verordend en ingesteld heeft, om te voeden en te onderhouden degenen die Hij alrede wedergeboren en in Zijn huisgezin, hetwelk is Zijn Kerk, ingelijfd heeft. Nu hebben degenen die wedergeboren zijn, in zich tweeërlei leven: het ene lichamenlijk en tijdelijk, hetwelk zij van hun eerste geboorte medegebracht hebben en allen mensen gemeen is; het andere is geestelijk en hemels, hetwelk hun gegeven wordt in de tweede geboorte, dewelke geschiedt door het woord des Evangelies, in de gemeenschap van het lichaam van Christus; en dit leven is niet gemeen, dan alleen de uitverkorenen Gods. Alzo heeft ons God, tot onderhouding van het lichamenlijke en aardse leven, aards en gewoon brood verordend, hetwelk daartoe dienstig is, en allen gemeen is, zowel als het leven. Maar om het geestelijk en hemels leven te onderhouden, hetwelk de gelovigen hebben, heeft Hij hun gezonden een levend Brood, Dat van den hemel nederge daald is, te weten Jezus Christus, Dewelke het geestelijk leven der gelovigen voedt en onderhoudt, als Hij gegeten, dat is, toegeëigend en ontvangen wordt door het geloof, in den geest. Om ons dit geestelijk en hemels Brood af te beelden, heeft Christus verordend een aards en zienlijk brood, hetwelk een sacrament is van Zijn lichaam, en den wijn tot een sacrament van Zijn bloed; om ons te betuigen dat wij, zo waarachtig als wij het sacrament ontvangen en houden in onze handen en het eten en drinken met onzen mond, waarmede ons leven daarna onderhouden wordt, ook zo waarachtig door het geloof (hetwelk de hand en mond onzer ziel is) het ware lichaam en het ware bloed van Christus, onzen enigen Zaligmaker, ontvangen in onze zielen tot ons geestelijk leven. Nu, zo is het zeker en ongetwijfeld, dat ons Jezus Christus Zijn sacramenten niet tevergeefs heeft bevolen. Zo werkt Hij dan in ons al wat Hij door deze heilige tekenen ons voor ogen stelt; hoewel de wijze ons verstand te boven gaat en ons onbegrijpelijk is, gelijk de werking des Heiligen Geestes ver-

borgen en onbegrijpelijk is. Intussen zo feilen wij niet, als wij zeggen dat hetgeen door ons gegeten en gedronken wordt, het eigen en natuurlijk lichaam en het eigen bloed van Christus is; maar de wijze op welke wij dit nuttigen, is niet de mond, maar de geest, door het geloof. Alzo dan blijft Jezus Christus altijd zittende ter rechterhand Gods Zijns Vaders in de hemelen en laat toch daarom niet na, ons Zijner deelachtig te maken door het geloof. Deze maaltijd is een geestelijke tafel, aan dewelke Christus Zichzelf ons mededeelt met al Zijn goederen, en doet ons aan haar genieten, zowel Zichzelf, als de verdiensten van Zijn lijden en sterven; voedende, sterkende en vertroostende onze arme troosteloze ziel door het eten van Zijn vlees en haar verkwikkende en vermakende door den drank van Zijn bloed. Voorts, hoewel de sacramenten met de betekende zaken samengevoegd zijn, zo worden zij nochtans met deze twee zaken door allen niet ontvangen. De Goddeloze ontvangt wel het sacrament tot zijn verdoemenis, maar hij ontvangt niet de waarheid van het sacrament; gelijk als Judas en Simon de tovenaars beiden wel het sacrament ontvingen, maar niet Christus, Die daardoor betekend wordt, welke den gelovigen alleen medegedeeld wordt. Ten laatste, wij ontvangen het heilig sacrament in de verzameling des volks Gods met ootmoedigheid en eerbied, onder ons houdende een heilige gedachtenis des doods van Christus, onzen Zaligmaker, met dankzegging, en doen aldaar belijdenis van ons geloof en van de Christelijk religie. Daarom behoort zich niemand daartoe te begeven, zonder zichzelf eerst wel beproefd te hebben; opdat hij, etende van dit brood en drinkende uit dezen drinkbeker, niet ete en drinke zichzelf een oordeel. Kortelijk, wij zijn door het gebruik van dit heilig sacrament bewogen tot een vurige liefde jegens God en onze naaste. Daarom verwerpen wij alle inmengselen en verdoemelijke vonden die de mensen bij de sacramenten gedaan en gemengd hebben, als ontheilighingen daarvan, en zeggen dat men zich moet laten vergevoegen met de ordening die Christus en Zijn apostelen ons geleerd hebben, en spreken gelijk zij daarvan gesproken hebben.'

